

Kuinka hyvällä tuotteella voi rahastaa useampaan kertaan?

23.6.2026

Kestävyyskriisi sekä viime vuosien geopoliittiset ja taloudelliset häiriöt ovat nostaneet materiaalien saatavuuden ja toimitusketjujen haavoittuvuuden yritysten keskeiseksi haasteeksi. Samalla tarve vähentää energiankulutusta ja päästöjä edellyttää siirtymää kohti aiempaa resurssitehokkaampia toimintamalleja. Kiertotalouteen perustuvat liiketoimintamallit tarjoavat tähän ratkaisuja, sillä ne mahdollistavat energian ja materiaalien käytön vähentämisen ilman, että liiketoiminnan kannattavuudesta tarvitsee tinkiä.

Rakentaminen on toimialana yksi suurimmista negatiivisten ympäristövaikutusten aiheuttajista, ja rakennustuotteiden valmistuksen energiankulutus muodostaa merkittävän osan rakennusten elinkaaren ympäristövaikutuksista. Pitkään kestäviin ja uudelleenkäytettäviin rakennusosiin perustuva liiketoiminta voisi pienentää tuotantotarvetta ja sitä kautta energiankulutusta sekä luonnonvarojen käyttöä.

RETAKE-hankkeessa edistetään rakennusosien pitkäikäistä käyttöä takaisinoton avulla

Seinäjoen, Satakunnan, Tampereen sekä Metropolia ammattikorkeakoulujen toteuttama RETAKE – Rakennusalan energiatehokkaat takaisinottomallit kierto- ja elinkaaritaloudessa -hanke keskittyy kehittämään usein konservatiiviseksikin luonnehditulla rakennustoimialalla uudenlaisia liiketoimintamalleja, joilla voidaan samanaikaisesti parantaa rakennusalan yritysten kannattavuutta ja vähentää rakentamisen materiaalin- ja

energiankulutusta. Hankkeen tavoitteena on kehittää takaisinottoon perustuvia liiketoimintamalleja, joissa tuotteen arvo säilyy useiden käyttöjaksojen ajan ja yrityksille syntyy kannustin panostaa pitkäikäisiin ja vaihdettaviin ratkaisuihin.

Hankkeen lähtökohtana on havainto, että useilla muilla toimialoilla erilaiset takaisinottomalleihin perustuvat liiketoimintamallit ovat jo yleistymässä, mutta rakennusalalla takaisinottomalleja ei ole juurikaan hyödynnetty. Hankkeen suunnittelua ja toteutusta ohjaava slogan, ”*Jos tuotteesi on pitkäikäinen, miksi rahastaa sillä vain kerran?”,* haastaakin rakennusalan tuotevalmistajia ja muita toimijoita tarkastelemaan liiketoimintaansa ja rooliaan arvoverkostoissa uudesta näkökulmasta.

Hankkeessa keväällä 2026 käydyt yrityshaastattelut ovat entisestään vahvistaneet käsitystä siitä, että laajempi takaisinottomalliin siirtyminen ei ole yksittäisten yritysten käsissä, vaan se edellyttää koko rakennusalan ja sen sidosryhmien systeemistä muutosta. Tästä syystä RETAKE-hankkeessakin tarkastellaan ja kehitetään samanaikaisesti neljää rakennusalan takaisinottomallien kehittämiseen liittyvää näkökulmaa: Liiketoiminnallinen mielekkyys, palveluprosessi ja tiedonhallinnan tarpeet, energiankulutuksen ja ympäristövaikutusten arviointi sekä rakennusprojektien reunaehdot.

Luonnollisesti kaiken yritystoiminnan edellytys on taloudellinen kannattavuus. Takaisinottoon perustuva liiketoiminta edellyttää entistä tiiviimmin toimivia yhteistyöverkostoja, joiden toiminta edellyttää uudenlaisten roolien omaksumista sekä tehokkaampaa tiedonhallintaa- ja jakoa. Takaisinottomalleja kehittämällä pyritään pienentämään liiketoiminnan energiankulutusta ja negatiivisia ympäristövaikutuksia, minkä vuoksi hankkeessa on tärkeää myös arvioida tämän tavoitteen toteutumista. Rakennusalalla on myös tunnistettu paljon vakiintuneita käytäntöjä, yleisesti käytössä olevia hankintaehtoja ja -malleja sekä käytettäviin tuotteisiin liittyviä vaatimuksia, jotka haastavat tai jopa estävät tuotteiden uudelleenkäyttöä.

Takaisinottoliiketoiminnan ympäristö- ja energiahyödyistä merkittävimmät ovat neitseellisen materiaalin tarpeen vähentäminen, tuotantoon tarvittavan energian ja tuotannon päästöjen vähentäminen sekä jätteen vähentäminen. Takaisinoton perimmäinen tarve on pidentää tuotteiden elinkaarta siten, että jo käytössä olevat tuotteet sekä niihin sitoutuneet materiaalit ja energia pysyvät kierrossa mahdollisimman pitkään ja uuden valmistuksen tarve ja tuotannon elinkaarivaikutukset pienenevät. Esimerkiksi raskaita työkoneita valmistava Caterpillar tekee uudistuotannon ohella vaikuttavaa takaisinottoliiketoimintaa ottaen takaisin vioittuneita moottoreita, vaihteistoja ja muita työkoneiden kriittisiä komponentteja ja myyden komponentit kunnostettuina uudelleen ReMan (remanufactured) tuotteina. Yrityksen mukaan ReMan-tuotteiden tuottaminen käyttää 80–90 % vähemmän materiaaleja ja 65–85 % vähemmän prosessienergiaa sekä tuottaa jopa 85 % vähemmän prosessipäästöjä verrattuna uuden valmistukseen. Lisäksi yritys raportoi ottaneensa vuonna 2024 vastaan lähes 70 000 tonnia elinkaarensa päässä olevia materiaaleja.

Oppia muilta toimialoilta

Hankkeen ensimmäisten kuukausien aikana SEAMKin ja SAMKin liiketoiminnan kehittämiseen keskittyneet asiantuntijat ovat muodostaneet takaisinottoliiketoiminnan yleisiä malleja rakennusalan takaisinottoliiketoiminnan suunnittelun lähtökohdaksi. Mallinnusvaiheessa analysoitiin eri toimialoilta löytyviä takaisinottoliiketoiminnan esimerkkejä, kuten jo aiemmin mainittu Caterpillar, julkisesti saatavilla olevien

yritysmateriaalien sekä aiheesta tehtyjen tieteellisten ja muiden artikkelien avulla. Kuten lineaarisessakin toimintamallissa, myös takaisinottoon perustuvaa liiketoimintaa voidaan toteuttaa hyvin eri tavoilla.

RETAKE-hankkeen asiantuntijat tutustuivat 20 takaisinottoliiketoimintaa tekevän yrityksen toimintatapoihin tunnistaakseen, minkälaisista paloista menestyvät takaisinottoliiketoiminnat koostuvat. Suurin osa yrityksistä (17 kpl) edusti tuotevalmistajia. Edustettuina olivat elektroniikan, raskaiden työkoneiden, rakennus- ja sisustustuotteiden, kalusteiden sekä keramiikan toimialat. Yrityksistä kolme oli keskittynyt käytettyjen tuotteiden välittämiseen ja myyntiin.

Yritysten toimintaa analysoitiin usean eri näkökulman kautta. Jokaisesta takaisinottoliiketoimintaa toteuttavasta yrityksestä selvitettiin liiketoiminta- ja ansaintamalli, asiakassuhteet, sidosryhmät ja kumppanit, logistiikan ja materiaalin hallinta, datatarve ja -järjestelyt, sääntely- ja vastuukysymykset, ympäristö- ja energianäkökulmat, arvolupaus, takaisinottotoiminnan sanoitus, yrityksen rooli takaisinottoliiketoiminnassa, takaisinottoon liittyvä korvausmuoto, takaisinottoliiketoiminnan merkitys yritykselle sekä markkinasektori.

Kartoitustyön perusteella tunnistettiin jokaiseen näkökulmaan liittyen useita yhtäläisyyksiä mutta toisaalta toisistaan poikkeaviakin löydöksiä yritysten toimintojen välillä. Näiden havaintojen perusteella koottiin niin sanotut takaisinottoliiketoiminnan palikat. Tämä artikkeli aloittaa artikkelisarjan, jossa käsitellään benchmarkingin tuloksia ja esitellään löydetyt palaset, joista kunkin takaisinottoliiketoimintaa suunnittelevan tai kehittävän on mahdollista kasata omaan toimintaansa sopivat palasten kokonaisuudet. Artikkelisarjan osat ovat

1. Kuinka hyvällä tuotteella voi rahastaa useampaan kertaan?
2. Takaisinotto muuttaa yrityksen roolia tuotteen valmistajasta elinkaaren hallitsijaksi
3. Käytetystä tuotteesta liikevaihtoa monella tavalla
4. Sama tuote, eri asiakas?
5. Miksi asiakas tarttuisi takaisinottomalliin?
6. Onko liiketoiminnan sanoittamisella merkitystä?
7. Mitä takaisinotto merkitsee yritykselle?

Artikkelisarja on kirjoitettu osana Euroopan unionin osarahoittamaa RETAKE-hanketta. Artikkelisarjan kirjoittajat työskentelevät RETAKE-hankkeessa projektipäällikkönä ja asiantuntijoina.

Krista Mäki
SEAMK

Maarit Liikala
SEAMK

Jenni Nurmi
SAMK